

عنوان و نام پدیدآور	: مبادی ورودی شهر: حلقه‌ی گمشده‌ی بافت شهری/سازمان نظام مهندسی ساختمان خراسان شمالی؛
مشخصات نشر	: زیر نظر علی اکبر رضائی.
مشخصات ظاهری	: تهران: اول و آخر، ۱۳۹۲.
شابک	: ۱۷۲ ص.
وضعیت فهرست نویسی	: ۸-۸-۹۳۵۲۳-۶۰۰-۹۷۸
موضوع	: فیبا
موضوع	: شهرسازی -- ایران -- بجنورد
شناسه افزوده	: خدمات شهری -- ایران -- بجنورد
شناسه افزوده	: رضائی، علی اکبر، ۱۳۴۷ -
رده بندی کنگره	: سازمان نظام مهندسی ساختمان استان خراسان شمالی
رده بندی دیویی	: NA۹۲۴۸ / ۳م ۲۱۳۹۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۱۱/۴۰۹۵۵۸۲۴۵
	: ۳۲۵۹۸۴۹

سازمان نظام مهندسی ساختمان خراسان شمالی
(این کتاب حاصل طرح پژوهشی- مطالعاتی «سازماندهی ورودی‌های شهر بجنورد» به حمایت سازمان نظام مهندسی ساختمان خراسان شمالی می‌باشد)

زیر نظر (مدیر طرح):	علی اکبر رضائی (کارشناس عمران و کارشناس ارشد مدیریت پروژه)
محققین (مجریان طرح):	تکتم مظفری (کارشناس معماری)، مریم قربان زاده (کارشناس ارشد معماری)
بازنگری و کارشناسی:	مریم قربان زاده (کارشناس ارشد معماری)، صدیقه رضایپور (کارشناس معماری)
همکاران تحقیق (اعضای طرح):	صدیقه رضایپور (کارشناس معماری)، مهستی آدینه زاده (کارشناس برق)
تایپ و ویرایش تصاویر:	سارا احمدی (کارشناس برق)، مهستی آدینه زاده (کارشناس برق)
ویرایش متن کتاب:	حسن روشن (کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی)
مدیر هنری و طراح جلد:	امیر مودی (کارشناس کامپیوتر)
نوبت چاپ:	اول
تاریخ انتشار:	۱۳۹۲
تیراژ:	۱۰۰۰ جلد
چاپ و صحافی:	انتشارات اول و آخر
شابک:	۸-۸-۹۳۵۲۳-۶۰۰-۹۷۸ ISBN: 978-600-93523-8-8
ناشر:	انتشارات اول و آخر
قیمت:	۱۹۸۰۰ تومان

آدرس: تهران، اتوبان همت، بولوار عدل، خیابان کاظمی، پلاک ۲۲، تلفن: ۴۴۴۵۷۶۳۷ - ۴۴۴۰۹۶۵۹ - ۰۹۱۲۱۳۳۳۶۳۴

حلقه‌ی گمشده‌ی بافت شهری

فهرست مطالب

پیش‌گفتار: ۱۳

فصل اول:

.....	کلیات	.....	۱۵
.....	۱-۱ ورودی‌ها؛ تصویر اولیه شهرها	.....	۱۶
.....	۲-۱ ورودی‌ها؛ نقطه‌ی اتصال شهر با پیرامون	.....	۱۷
.....	۳-۱ هدف طراحی ورودی‌های شهری ما چیست؟	.....	۱۸
.....	۴-۱ پیشینه‌ی تحقیق در طراحی ورودی‌های شهری ایران	.....	۱۹
.....	۵-۱ جمع‌بندی فصل اول	.....	۲۱

فصل دوم:

.....	مطالعه و ارزیابی طرح‌های انجام شده در زمینه‌ی ورودی شهرها	.....	۲۳
.....	۱-۲ بررسی تعدادی از طرح‌های انجام شده در زمینه‌ی ساماندهی ورودی‌های شهرها	.....	۲۴
.....	۱-۱-۲ مهندسین مشاور شارمند: ساماندهی ورودی‌های شهر تهران	.....	۲۴
.....	۲-۱-۲ مهندسین مشاور بافت شهر: طراحی ورودی شهر جدید رامین	.....	۲۴
.....	۳-۱-۲ مهندسین مشاور بافت شهر: طراحی ورودی شهر جدید گلپهار	.....	۲۷
.....	۴-۱-۲ مهندسین مشاور پارس آرایه: طراحی ورودی‌های شهر شیروان	.....	۲۸
.....	۵-۱-۲ مهندسین مشاور ماد شهر: امکان‌سنجی و سازمان‌دهی ورودی‌های شهر اسفراین	.....	۲۸
.....	۲-۲ آرمان‌های ساماندهی مبادی ورودی شهرها	.....	۲۹

فصل سوم:

.....	مباحث تئوریک در ساماندهی مبادی ورودی شهرها	.....	۳۱
.....	۱-۳ بررسی تعاریف و مفاهیم مرتبط با ساماندهی مبادی ورودی شهرها	.....	۳۲
.....	۱-۱-۳ معنای لغوی ورودی در فرهنگ‌های مختلف و نحوه‌ی ارتقای مفهوم ورودی	.....	۳۴
.....	۲-۱-۳ گره، میدان، فلکه (بررسی معناشناختی سه واژه در شهرسازی)	.....	۳۷
.....	۳-۱-۳ مفهوم عام و ویژه‌ی ورودی شهر، حوزه‌ی فراگیر و حوزه‌ی مستقیم	.....	۴۳
.....	۴-۱-۳ کارکردهای شهری ورودی و دروازه	.....	۴۵
.....	۵-۱-۳ مفهوم فرم و فضا در معماری و شهرسازی	.....	۴۶
.....	۲-۳ بررسی سیر تحول فضاهای ورودی در معماری و شهرسازی	.....	۵۱
.....	۱-۲-۳ تاریخچه ورودی و میادین شهری در جهان با نیم‌نگاهی به تاریخچه و سیر تحول طرح‌های توسعه شهری در جهان و ایران	.....	۵۱

۶۳	.....	اصول بافت شهرهای سنتی ایران	۲-۲-۳
۶۹	.....	تاریخچه‌ی ورودی و میادین شهری در ایران	۱-۲-۲-۳
۷۳	.....	نگاهی به مکتب اصفهان و شهرسازی ورودی‌های اصفهان	۲-۲-۲-۳
۷۶	.....	بررسی مفهوم هویت در معماری و شهرسازی	۳-۳
۸۱	.....	چگونگی استفاده از معماری و شهرسازی سنتی در گسترش‌های جدید شهری	۱-۳-۳
۸۱	.....	چگونگی هویت بخشی به ورودی‌های شهر	۲-۳-۳
۸۶	.....	پدیدارشناسی منظر و نمای شهری و سیر تکوینی توقعات از آن	۴-۳
۹۱	.....	تعریف منظر شهری، سیمای شهری	۱-۴-۳
۹۸	.....	تعیین عوامل مؤثر بر شکل دهی منظر شهری	۲-۴-۳
۱۰۱	.....	چگونگی استفاده از مفاهیم منظر در فرآیند طراحی	۳-۴-۳
۱۰۳	.....	مبلمان شهری	۵-۳
		لزوم طراحی ورودی به عنوان بخشی از شهر، جمع‌بندی فصل سوم و ارائه نتایج قابل استفاده در موضوع طرح	۶-۳
۱۱۵	.....	پژوهشی - مطالعاتی «ساماندهی ورودی‌های شهر بجنورد» می‌باشد	

فصل چهارم

		بررسی ضوابط و مقررات مفید در تحلیل و طراحی ورودی‌های شهر	
۱۲۵	.....		
۱۲۶	.....	شناخت معیارهای تعریف عناصر شکل دهنده‌ی ساخت اصلی شهر به ویژه در فضای ورودی شهرها	۱-۴
۱۲۷	.....	اهداف، راهبردها و سیاست‌های ورودی شهر در قالب جدول ذیل پرداخته شده است	۱-۱-۴
۱۲۷	.....	معرفی تعدادی از عناصر شکل دهنده‌ی فضای ورودی شهرها	۲-۱-۴
۱۳۱	.....	بررسی انواع ارتباطات فضایی مفید در ورودی شهرها	۳-۱-۴
۱۳۱	.....	ارائه‌ی راهکارهای مناسب در ارتباط با مسائل اجتماعی - اقتصادی و مشارکت مردمی در طراحی شهری	۴-۱-۴
۱۳۲	.....	ارائه‌ی راهکارهای مناسب در ارتباط با وضعیت مدیریت شهری	۵-۱-۴
۱۳۲	.....	ارائه‌ی ضوابط و مقررات در ارتباط با مسائل ادراکی در مبادی ورودی شهر	۲-۴
۱۳۵	.....	ارائه‌ی ضوابط و مقررات در ارتباط با مسائل کالبدی و عملکردی در مبادی ورودی شهر	۳-۴
۱۴۲	.....	ارائه‌ی راهکارهای مناسب در ارتباط با مسائل سیمای شهری و بصری در مبادی ورودی شهر	۴-۴
۱۴۲	.....	حفظ، نگهداری و احداث المان‌ها و تندیس‌ها	۱-۴-۴
۱۴۲	.....	بدنه‌ها و جداره‌ها	۲-۴-۴
۱۴۲	.....	کف	۳-۴-۴
۱۴۲	.....	پوشش گیاهی	۴-۴-۴
۱۴۳	.....	مبلمان شهری	۵-۴-۴
۱۴۴	.....	نور	۶-۴-۴
۱۴۴	.....	ارائه‌ی ضوابط و مقررات در ارتباط با مسائل زیست محیطی در مبادی ورودی شهر	۵-۴

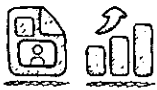

مرکز ملی تحقیقات و پژوهش‌های برنامه‌ریزی و ساخت شهر
تهران - مرداد ۱۳۹۲

ورودی شهر

حلقه‌ی گمشده‌ی بافت شهری

۱۴۶	ارائه‌ی ضوابط و مقررات در ارتباط با نظام ساخت و سازها، تراکم‌ها و نماسازی در مبادی ورودی شهر	۶-۴
۱۵۱	ارائه‌ی ضوابط و مقررات در ارتباط با مبلمان شهری در مبادی ورودی شهر	۷-۴
۱۵۲	ارائه‌ی ضوابط و معیارهای ترافیکی در مبادی ورودی شهر	۸-۴
۱۵۲	مفهوم ورودی شهر از نقطه نظر ارتباطی	۱-۸-۴
۱۵۲	ارائه‌ی مدل ایمنی مبادی ورودی شهر	۲-۸-۴
۱۵۵	ارائه ضوابط و مقررات در ارتباط با مسائل ترافیکی در محدوده ورودی شهر	۹-۴
۱۵۵	دسترسی	۱-۹-۴
۱۵۵	توقف خودرو و وسایل نقلیه عمومی	۲-۹-۴
۱۵۹	ارائه‌ی ضوابط و معیارهای روشنایی و صحتی راه‌های ورودی در مبادی ورودی شهر	۱۰-۴
۱۶۱	ارائه‌ی معیارهای سنجش کیفیت محیط در مبادی ورودی شهر	۱۱-۴

فهرست تصاویر، جداول و نمودارها

فصل اول:

۱۶	تصویر ۱-۱- بافت حاشیه‌ی ورودی شهر بجنورد از سمت مشهد	
۱۶	تصویر ۲-۱- لکه‌های بزرگ روغن، نخاله‌های ساختمانی و آشفستگی خط آسمان	
۱۹	تصویر ۳-۱- ورودی امروز، تقلیدی نا آگاهانه از دیروز	
	تصویر ۴-۱- تابلوی ورودی بجنورد از سمت مشهد، که هیچگونه تصویر مناسبی از شهر ارائه نمی‌دهد. شاید واقعا باید	
۲۱	پرسیم: چه کسی به استقبال ما می‌آید؟	

فصل دوم:

۲۴	تصویر ۱-۲- دروازه‌ی قدیم تهران	
۲۵	تصویر ۲-۲- ورودی‌های شهر رامین و ارتباطی آن با جاده‌های اطراف	
۲۵	تصویر ۳-۲- ورودی‌ها و نواحی چهارگانه‌ی شهر رامین	
۲۵	تصویر ۴-۲- الگوی طراحی در حاشیه‌ی جاده از ملاتانی تا جنگل سید حسن و طراحی بولوار ورودی شهر	
۲۷	تصویر ۵-۲- گزینه‌های پیشنهادی طراحی تقاطع روگذر ورودی شهر	
۲۷	تصویر ۶-۲- گلبهار، پل ورودی روی جاده	

۲۷	گزینه‌ی شماره‌ی ۱ طبق طرح تفصیلی	تصویر ۲-۷
۲۹	استقرار کاربری‌های ناسازگار در لایه‌ی اول ورودی شهر	تصویر ۲-۸
۳۰	نمونه‌هایی از اهداف مبادی ورودی شهرها	جدول ۲-۱
۳۰	مقایسه‌ی نگرش شکلی و محتوایی به موضوع ساماندهی ورودی‌ها	جدول ۲-۲
۳۰	روند برخورد شکلی با موضوع ساماندهی ورودی‌ها	جدول ۲-۳

فصل سوم:

۳۲	تعریف ورودی	تصویر ۳-۱
۳۲	دسته‌بندی شرایط عام و خاص مورد انتظار از مبادی ورودی	جدول ۳-۱
۳۳	نیازهای انسانی و اصول طراحی معماری و برنامه‌ریزی شهری	جدول ۳-۲
۳۴	روندی برای تعریف ورودی	تصویر ۳-۲
۳۴	تقسیم‌بندی فضای ورودی شهر	تصویر ۳-۳
۳۴	روند ورود به شهر	تصویر ۳-۴
۳۴	فرآیند ادراک فرم	تصویر ۳-۵
۳۵	ایجاد مجموعه‌های متمرکز در ورودی شهر (مجموعه خدماتی زمرد - افتتاح ۱۳۸۶)	تصویر ۳-۶
۳۶	نقش ارتباطی - انتقالی ورودی شهر	تصویر ۳-۷
۳۶	حضور نمادهای معنوی در خط آسمان شهر	تصویر ۳-۸
۳۶	نقش اجتماعی ورودی شهر	جدول ۳-۳
۳۷	نقش انتقالی - ارتباطی ورودی شهر	جدول ۳-۴
۳۸	به صلیب کشیده شدن شهرهای ایران	تصویر ۳-۹
۴۱	میدان آزادی تهران	تصویر ۳-۱۰
۴۵	حوزه‌ی فراگیر	تصویر ۳-۱۱
۴۶	شاخص کردن لحظه‌ی مواجهه با شهر با تأکید بر نشانه‌های بصری	تصویر ۳-۱۲
۴۶	نمونه‌ای از دروازه‌های قدیم تهران	تصویر ۳-۱۳
۴۶	انواع فضا	تصویر ۳-۱۴
۴۷	تنوع ادراک فضا در موقعیت‌های ناظر	تصویر ۳-۱۵
۴۷	فضای معماری، فضای شهری و فضای طبیعی، تفاوت‌گذاری بر اساس جداره‌ها	تصویر ۳-۱۶
۵۶	مراحل گذر تاریخی طراحی منظر	نمودار ۱
۵۷	طراحی منظر در دوره‌ی باستان	نمودار ۲
۵۷	طراحی محوطه و منظره‌سازی بی‌نظیر کاخ کنسوس در جزیره‌ی کرت از تودن مینوس	تصویر ۳-۱۷
۵۷	طراحی منظره بی‌نظیر محوطه‌ی مذهبی بنارس	تصویر ۳-۱۸
۵۷	مصر، تب، خیابان اصلی منتهی به معبد آمون	تصویر ۳-۱۹

۵۷	.....	تصویر ۳-۲۰ - ایتالیا، ویلای آدریانا در تیولی بازی آب، گیاه و معماری
۵۷	.....	تصویر ۳-۲۱ - ایتالیا، تصویری از ویلای ماداما، رافائل
۵۷	.....	تصویر ۳-۲۲ - ایتالیا، ویلای مدیچی، میلکوتسو
۵۷	.....	نمودار ۳- طراحی منظر در دوره‌ی باستان
۵۸	.....	نمودار ۴- دوره‌ی کلاسیسیم تجدید حیات یافته
۵۸	.....	تصویر ۳-۲۳ - ایتالیا، میدان کمبودلو، میکل آنجلو
۵۸	.....	تصویر ۳-۲۴ - ایتالیا، روم
۵۸	.....	تصویر ۳-۲۵ (الف) - ارمنستان، ایروان
۵۸	.....	تصویر ۳-۲۵ (ب) - ارمنستان، ایروان، میدان گاسکاد
۵۸	.....	تصویر ۳-۲۵ (ج) - ارمنستان، ایروان، میدان گاسکاد
۵۸	.....	تصویر ۳-۲۶ - رم، میدان سنت پیتر، برینی
۵۸	.....	تصویر ۳-۲۷ - میدان سن مارکو، ویز
۵۹	.....	تصویر ۳-۲۸ (الف) - ایتالیا، ویلای مدچی
۵۹	.....	تصویر ۳-۲۸ (ب) - ایتالیا، ویلای مدچی
۵۹	.....	تصویر ۳-۲۹ - رم، میدان پوپولو
۵۹	.....	تصویر ۳-۳۰ - فرانسه، ورسای، مانسا
۵۹	.....	تصویر ۳-۳۱ - فرانسه، ورسای، مانسا
۵۹	.....	نمودار ۵- جمع‌بندی مباحث مرتبط با دوره کلاسیسیم تجدید حیاط یافته
۵۹	.....	نمودار ۷- دوران آرمانگرایی و اصلاح شهری
۶۰	.....	تصویر ۳-۳۲ - انگلستان، بث، سیر کوس و رویال کرسنت، جان وود
۶۰	.....	نمودار ۶- دوران آرمان‌گرایی و اصلاح شهری
۶۰	.....	تصویر ۳-۳۳ - پاریس، طراحی محور با بدنه‌سازی، اوسمان
۶۰	.....	نمودار ۷- دوران آرمان‌گرایی و اصلاح شهری
۶۰	.....	تصویر ۳-۳۴ - واشنگتن، لانفان
۶۱	.....	نمودار ۹- دوره‌ی فن‌گرایی شهری و توسعه‌طلبی
۶۱	.....	نمودار ۱۰- دوره جامع‌نگری و کل‌گرایی
۶۱	.....	تصویر ۳-۳۵ - چرنوبیل، دیاگرامی سه‌بعدی که به عنوان شهر مردم وارد به سکونت در آن شده‌اند
۶۱	.....	تصویر ۳-۳۶ - شانگهای، محصول ضوابط منطقه‌بندی (zoning)
۶۱	.....	تصویر ۳-۳۷ - شهر مدرن، فضای شهری تبدیل به خیابان و فلکه‌های ترافیکی می‌شود
۶۱	.....	تصویر ۳-۳۸ (الف) - شهر مدرن، تراکم ساختمانی و شبکه‌ی عامل شکل‌دهنده شهر شده و فضای شهری گم می‌شود
۶۲	.....	تصویر ۳-۳۸ (ب) - شهر مدرن، تراکم ساختمانی و شبکه‌ی عامل شکل‌دهنده شهر شده و فضای شهری گم می‌شود
۶۲	.....	تصویر ۳-۳۸ (ج) - شهر مدرن، تراکم ساختمانی و شبکه‌ی عامل شکل‌دهنده شهر شده و فضای شهری گم می‌شود
۶۲	.....	تصویر ۳-۳۹ - پشت جلد کتاب راجر ترنسیک تحت عنوان «در جستجوی فضای گمشده» (Finding Lost Space)

۶۲	.....	دوره‌ی جامع‌نگری و کل‌گرایی	نمودار ۱۱-
۶۲	.....	دوره فرآیند طراحی نسبت‌گرایی	نمودار ۱۲-
۶۲	.....	لندن، نماسازی براساس قواعد طراحی منظر شهری	تصویر ۳-۴۰-
۶۳	.....	اطراف و مابین ساختمان‌های عظیم به فضای شهری اختصاص می‌یابد	تصویر ۳-۴۱ (الف)-
۶۳	.....	مناطق خاصی پیاده به عنوان فضای شهری در نظر گرفته می‌شود	تصویر ۳-۴۱ (ب)-
۶۳	.....	فضای شهری با طرح‌های تعاملی و مشارکتی به اجرا در می‌آید	تصویر ۳-۴۲ (الف)-
۶۳	.....	فضای شهری با طرح‌های تعاملی و مشارکتی به اجرا در می‌آید	تصویر ۳-۴۲ (ب)-
۶۳	.....	فضای شهری با طرح‌های تعاملی و مشارکتی به اجرا در می‌آید	تصویر ۳-۴۲ (ج)-
۶۳	.....	ایتالیا، رم، استفاده از پوسته فضای مجازی با نور بر روی فضای قدیمی	تصویر ۳-۴۳-
۶۳	.....	آمریکا، پارک گرین اکر، ساساکی (In Between Space)	تصویر ۳-۴۴ (الف)-
۶۳	.....	آمریکا، پارک گرین اکر، ساساکی (In Between Space)	تصویر ۳-۴۴ (ب)-
۶۵	.....	عملکرد این آثار باستانی و میزان وفاق جمعی بر موفقت جغرافیایی آن	جدول ۳-۵-
۶۶	.....	شهر پاریسی هخامنشی	تصویر ۳-۱۷-
۶۷	.....	چگونگی ارتباط مجموعه‌های مسکونی با مرکز محله توسط گذر	تصویر ۳-۱۸-
۶۷	.....	شکل‌گیری فضایی بافت بازار	تصویر ۳-۱۹-
۶۸	.....	چگونگی ارتباط بن بست‌ها با گذرهای شهری	تصویر ۳-۲۰-
۶۸	.....	چگونگی ارتباط گذرها با راسته‌های اصلی	تصویر ۳-۲۱-
۶۸	.....	مقایسه نقشه شهرهای پارتی	تصویر ۳-۲۲-
۷۰	.....	ساخت کالبدی شهر دوره هخامنشی	تصویر ۳-۲۳-
۷۰	.....	شهر دوره‌ی صفویه	تصویر ۳-۲۴-
۷۱	.....	تصاویر دروازه‌های قدیم تهران	تصویر ۳-۲۸-
۷۱	.....	دروازه قران شیراز	تصویر ۳-۲۵-
۷۱	.....	دروازه قزوین	تصویر ۳-۲۶-
۷۱	.....	دروازه ورودی ارگ جدید بم	تصویر ۳-۲۷-
۷۲	.....	پل قدیمی لنگرود	تصویر ۳-۲۹-
۷۲	.....	طرحی از کاروان‌سرای یزد خواست	تصویر ۳-۳۰-
۷۲	.....	مقایسه ویژگی‌های شهر قدیم با شهر معاصر از منظر ورود به شهر	جدول ۲-
۷۳	.....	استقرار خودروها در مکان نامناسب	تصویر ۳-۳۱-
۷۹	.....	منابع شناخت هویت شهر	جدول ۳-۳-
۸۰	.....	هویت شهر	تصویر ۳-۳۲-
۸۳	.....	قابلیت‌های نمادین شهر	تصویر ۳-۳۳-
۸۴	.....	ادراک هویت شهر	تصویر ۳-۳۴-
۱۱۱	.....	رنگ‌های استاندارد در تابلوهای راهنمای مسیر	جدول ۳-۴-

حلقه‌ی گمشده‌ی بافت شهری

۱۱۷	تصویر ۳-۳۵ -	مغشوش شدن دید در ورودی توسط عناصر کالبدی کنار جاده
۱۱۷	تصویر ۳-۳۶ -	از بین رفتن حس ورود به شهر به دلیل اغتشاش در دید
۱۱۸	تصویر ۳-۳۷ -	تابلوه‌های راهنمایی رانندگان در محدوده‌ی ورودی شهر بجنورد
۱۱۸	تصویر ۳-۳۸ -	وضعیت زیست محیطی ورودی مشهد- بجنورد

فصل چهارم:

۱۲۶	جدول ۴-۱ -	نحوه‌ی سنجش معیارهای شناخت ساخت اصلی شهر
۱۲۷	جدول ۴-۲ -	اهداف، راهبردها و سیاست‌های ورودی شهر
۱۲۷	تصویر ۴-۱ -	نمونه‌ای از بزرگراه‌های ایران
۱۲۸	جدول ۴-۳ -	اهداف راهبردها و سیاست‌های بزرگراه
۱۲۸	تصویر ۴-۲ -	نمونه‌ای از بولوارهای ایران
۱۲۹	جدول ۴-۴ -	اهداف، راهبردها و سیاست‌های بلوار
۱۲۹	تصویر ۴-۳ -	خیابان عبوری
۱۳۰	تصویر ۴-۴ -	چشم اندازی خیابانی در کوالالامپور
۱۳۰	جدول ۴-۵ -	اهداف، راهبردها و سیاست‌های خیابان‌های عبوری
۱۳۰	جدول ۴-۶ -	اهداف، راهبردها و سیاست‌های پیاده راه
۱۳۰	تصویر ۴-۵ -	زیگدری در تاجیکستان
۱۳۳	تصویر ۴-۶ -	قلب دروازه قرآن و دور نمای شهر که گنبد شاهچراغ در آن نمایان است
۱۴۲	تصویر ۴-۸ -	نحوه‌ی ارتباط کاربری‌های تجاری و تعمیرگاهی با مسیر حرکتی
۱۵۲	تصویر ۴-۹ -	نحوه‌ی ورود به شهر
۱۵۳	تصویر ۴-۱۰ -	درصد تصادفات بر اساس فاصله از مبدأ مقاطع جاده‌ای در ایران
۱۵۳	جدول ۴-۷ -	متوفیات و مصدومین ناشی از تصادفات
۱۵۴	تصویر ۴-۱۱ -	نسبت حوادث رانندگی رخ داده در سی کیلومتر ابتدایی جاده‌ها به کل حوادث جاده‌ای کشور
۱۶۳	تصویر ۴-۱۲ -	روندی برای تعریف ورودی
۱۶۴	تصویر ۴-۱۴ -	ورودی‌های شهر نورفولک در ایالت ویرجینیا
۱۶۵	تصویر ۴-۱۵ -	نمونه‌ای از شهرهای خارجی با دروازه‌های ورودی شهری
۱۶۵	تصویر ۴-۱۶ -	ورودی شهر Jeannette-pennsylvania
۱۶۵	تصویر ۴-۱۷ -	ورودی شهر Shanghai
۱۶۵	تصویر ۴-۱۸ -	تقسیم‌بندی فضای ورودی شهر
۱۶۶	تصویر ۴-۱۹ -	روند ورود به شهر
۱۶۶	تصویر ۴-۲۰ -	فرآیند ادراک فرم
۱۶۶	تصویر ۴-۲۱ -	فرآیند نیاز به عملکرد
۱۶۷	جدول ۴-۸ -	بررسی مؤلفه‌های کیفیت محیط در سه حوزه (خارجی، میانی و داخلی) فضای ورودی شهر

منظر یک شهر، مجموعه‌ای از عوامل طبیعی و مصنوع است که تحت تأثیر ویژگی‌های خاص طبیعی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی آن شهر شکل گرفته و عرصه به عینیت درآمدن ویژگی‌های خاص آن شهر است. منظر شهری به عنوان مقوله‌ای مطرح در کیفیت و مطلوبیت شهرها، واقعی و عینی بوده و حاصل مشاهده و درک مظاهر گوناگون و ملموس شهر اعم از بناها، فضاها، فعالیت‌ها و ... در هنگام مواجه شدن شهروند با پدیده شهر است.

منظر شهری صرفاً در بردارنده‌ی نمای ساختمان‌ها و عناصر قابل رؤیت نیست؛ بلکه شامل تمام عناصری است که توسط حواس انسان قابل درک است. شهروندان، شهر را از طریق کالبد فیزیکی نمایان آن، نماهای ساختمان‌ها و هماهنگی آن‌ها با یکدیگر، راه‌های شهری و مسیرهای عبوری سواره و پیاده، گرہ‌های شهری همچون میدان‌ها، فضاهای عمومی و باز شهری و ... می‌شناسند. منظر شهری، تأثیر بسزایی در احساس مطلوبیت شهر در ذهن شهروندان دارد و خیابان‌های اصلی شهر به جهت دارا بودن نقش ویژه و منحصر به فرد در ساماندهی کیفیات محیطی شهر، نیازمند توجهات خاص و رعایت الزامات مورد نیاز در طراحی شهری است. (طراحی و ساماندهی منظر و مبلمان شهری آشخانه، مرکز پژوهشی سمنگان، ۱۳۹۰). از جمله فضاهای تأثیرگذار در ارتقای منظر شهری فضاهای ورودی شهرها است. در گذشته‌های نه چندان دور که حد و مرز شهرها، توسط دروازه‌ها مشخص می‌شد، مبادی ورودی به شهر از کیفیت بالایی برخوردار بود و جزو عناصر شاخص و از ویژگی‌های بارز هر شهر به حساب می‌آمد. امروزه با گسترش و توسعه‌ی شهرها مبادی ورودی آن به مسیرهای سریع‌السير برای تردد وسایل نقلیه موتوری تبدیل شده است و زمین‌های مجاور آن‌ها نیز به کاربری‌های مزاحم و ناسازگار با محیط اختصاص یافته است که بی‌نظمی و اغتشاش صریح این فضاها را تشدید می‌کند.

در این رهگذر تقریباً همه فعالیت‌های شهر با سرعتی کنترل نشده کالدهای خود به خود و نابسامان یافته‌اند و بسیاری حتی مفهوم شناخته شده دیرین خود را از دست دادند.

شهرها به شکل نسنجیده‌ای گسترش یافتند و در این میان مفهوم ورود به شهر در شهرهای پدید آمده به مفهومی ناشناخته (فراموش شده) تغییر یافت. بافت ورود به شهر را بیکره‌های ساختمانی نشستی می‌ساختند که تنها زائیده‌ی یک نیاز کارکردی بودند و مفهوم گشودگی و متغیر بودن شهر به اشتباه‌ترین شکل مجسم شد و لبه‌های نا آشکاری به شهر بخشید که هیچ جای آن تفاوتی را که نشان دهنده ورود به محیط تازه‌ای باشد، در خود نداشت. در واقع بافت میانی (مفصل نرمی) که تغییر محیط از بیرون شهر به درون آن را در سلسله مراتبی به نظم در می‌آورد، جای خود را به چیزی نداد.

تحلیل موقعیت ورودی‌های شهرها و آسیب‌شناسی آن‌ها نشان می‌دهد که نا کارآمدی آن‌ها به سه دلیل عمده‌ی ذیل اتفاق افتاده است:

- عدم باز تعریف نقش ورودی‌ها در سازمان فضایی شهرهای امروز.
  - عدم شناخت درست از انسان، نحوه‌ی ادراک او از منظر و عوامل تأثیرگذار بر آن.
  - عدم توجه به بستر، زمینه و موقعیت قرارگیری ورودی و نادیده گرفتن ارزش‌های طبیعی سایت.
- از آن جا که توسعه‌ی افسار گسیخته شهرها مجال توجه به کارکردها و روح شهر و شهرنشینی را تحت الشعاع خود قرار داده و اکنون در مقابل کار انجام شده‌ی وضع موجود قرار داریم، لذا ضرورت ساماندهی وضع موجود ورودی‌های شهرها در ابعاد مختلف از اهمیت زیادی برخوردار است بنابراین نقش مدیران و سازمان‌های تخصصی در خصوص توجه به این مهم می‌تواند منجر به توجه، پیشنهاد، مطالعه، تحقیق، طراحی و اجرایی شدن ساماندهی ورودی‌های شهرها گردد.

ضمن تقدیر و تشکر از کلیه‌ی همکاران محترم هیئت مدیره که در تصویب بودجه کتاب و کلیه‌ی مهندسين، از جمله خانم‌ها مهندس سمیرا سجادی، راحله بابا پور، لیلا شعبانی و ... که با شرکت در جلسات و جمع‌آوری و بررسی موضوعات و ویراستاری مطالب، گروه تهیه و تدوین کتاب را یاری نمودند، امید است که با حاصل تلاش مهندسين عزیز سازمان نظام مهندسی ساختمان استان خراسان شمالی بتوانیم رسالت توجه به مسائل شهری را در بین دانشجویان و مهندسين محترم هر چند اندک یادآور نماییم.

شاید اکنون زمان آن رسیده است که همه‌ی ما به نیاز طراحی ورودی‌های شهرهایمان واقف باشیم. کتاب فوق تلاشی است در جهت بازشناسی و احیای یک مفهوم فراموش شده به نام ورودی شهر. در این راستا علاقه‌مندیم تا از نظرات، پیشنهادها و انتقادات سازنده‌ی شما بهره‌مند شویم تا با رفع نواقص، به هدف اصلی نزدیکتر شویم.

علی اکبر رضانی

ریاست سازمان نظام مهندسی ساختمان خراسان شمالی

شهریورماه ۱۳۹۲